

Utökade möjligheter för Skatteverkets personal att stanna eller parkera där det annars är förbjudet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Författningsförslag	4
1.1 Förslag till förordning om ändring i trafikförordningen (1998:1276).....	4
2 Bakgrund och gällande rätt.....	6
2.1 Behov av ändrade regler	6
2.2 Trafikförordningen.....	6
2.3 Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.....	7
2.3.1 Bosättningsrelaterade fel i folkbokföringen	7
2.3.2 Kontrollbesök	7
2.3.3 Uppdrag om förbättrad folkbokföring.....	8
2.4 Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	8
2.4.1 Revision, kontrollbesök och tillsyn	8
2.4.2 Myndighetssamverkan inom beskattningsverksamheten.....	10
3 Överväganden och förslag.....	11
3.1 Personkretsen som kan stanna eller parkera på platser där detta annars är förbjudet utvidgas.....	11
3.2 Ikraftträdandebestämmelser	14
4 Konsekvensanalys.....	15
4.1 Sammanfattning.....	15
4.2 Syfte, alternativa lösningar och effekter av utebliven ändring	15
4.3 Offentligfinansiella effekter.....	15
4.4 Effekter för företag och enskilda	15
4.5 Effekter för Skatteverket	15
4.6 Effekter på brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet	16
4.7 Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna	16
4.8 Övriga effekter	16

Sammanfattning

I promemorian föreslås att all yrkesutövande personal vid Skatteverket under vissa omständigheter får stanna eller parkera fordon på platser där det annars är förbjudet. Det gäller dock endast om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas. I dag har personal vid Skatteverkets skattebrottsenhet den möjligheten.

Syftet med förslaget är att öka effektiviteten i Skatteverkets arbete med besök utanför Skatteverkets lokaler, dvs. externa besök för bl.a. kontroll och tillsyn, och samtidigt öka säkerheten för Skatteverkets personal i samband med dessa besök.

Skatteverket kan göra fler besök utanför Skatteverkets lokaler när tidsåtgången per besök minskar och fler besök blir genomförbara utifrån ett säkerhetsperspektiv.

I promemorian föreslås en ändring i trafikförordningen (1998:1276).

Ändringen föreslås träda ikraft den 1 januari 2024.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i trafikförordningen (1998:1276)

Härigenom föreskrivs i fråga om trafikförordningen (1998:1276) att 11 kap. 9 § ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.	
9 § ¹	
<p>Trots 3 kap. 49 a § första stycket, 53 § första stycket 10, 54 § eller 55 § första stycket 3, 8 kap. 1 § första stycket 2 eller förbud som har meddelats genom lokala trafikföreskrifter får ett fordon stannas eller parkeras när det används</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vid parkeringsövervakning som avses i lagen (1987:24) om kommunal parkeringsövervakning m.m., 2. av en polisman, bilinspektör eller tulltjänsteman i tjänsteutövning, 3. av en kustbevakningstjänsteman i tjänsteutövning, 4. vid yrkesutövning av personal vid Skatteverkets <i>skattebrottsenheter</i>, 5. vid räddningstjänst, 6. vid brådskande yrkesutövning av en läkare, sjuksköterska, barnmorska, personal i hemsjukvården eller en veterinär, 7. vid transport av sjuka eller rörelsehindrade, 8. vid eftersök av vilt som kan ha skadats vid en viltolycka eller vid andra åtgärder i samband med en sådan olycka, 9. vid transport av frihetsberövade personer eller vid brådskande yrkesutövning av personal inom Kriminalvården, 10. av personal vid Säkerhetspolisen när de vidtar en skyddsåtgärd i sådan verksamhet som anges i 5 § 	<p>Trots 3 kap. 49 a § första stycket, 53 § första stycket 10, 54 § eller 55 § första stycket 3, 8 kap. 1 § första stycket 2 eller förbud som har meddelats genom lokala trafikföreskrifter får ett fordon stannas eller parkeras när det används</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vid parkeringsövervakning som avses i lagen (1987:24) om kommunal parkeringsövervakning m.m., 2. av en polisman, bilinspektör eller tulltjänsteman i tjänsteutövning, 3. av en kustbevakningstjänsteman i tjänsteutövning, 4. vid yrkesutövning av personal vid <i>Skatteverket</i>, 5. vid räddningstjänst, 6. vid brådskande yrkesutövning av en läkare, sjuksköterska, barnmorska, personal i hemsjukvården eller en veterinär, 7. vid transport av sjuka eller rörelsehindrade, 8. vid eftersök av vilt som kan ha skadats vid en viltolycka eller vid andra åtgärder i samband med en sådan olycka, 9. vid transport av frihetsberövade personer eller vid brådskande yrkesutövning av personal inom Kriminalvården, 10. av personal vid Säkerhetspolisen när de vidtar en skyddsåtgärd i sådan verksamhet som anges i 5 §

¹ Senaste lydelse 2022:1720.

förordningen (2022:1719) med instruktion för Säkerhetspolisen, eller 11. vid yrkesutövning av personal vid Kronofogdemyndigheten när de vidtar verkställighets- eller delgivningsåtgärder.	förordningen (2022:1719) med instruktion för Säkerhetspolisen, eller 11. vid yrkesutövning av personal vid Kronofogdemyndigheten när de vidtar verkställighets- eller delgivningsåtgärder.
Undantagen i första stycket gäller endast om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas.	

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.

2 Bakgrund och gällande rätt

2.1 Behov av ändrade regler

Skatteverket ska fastställa och ta ut skatter m.m. så att en riktig uppbörd kan säkerställas. Skatteverket ansvarar för frågor om folkbokföring. Skatteverket ska dessutom delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten samt bidra till ett väl fungerande samhälle och utföra sina uppgifter på ett sätt som är rättssäkert, kostnadseffektivt och enkelt för såväl allmänhet och företag som Skatteverket (1, 2, 6 och 10 §§ förordning [2017:154] med instruktion för Skatteverket). En del i att uppfylla dessa uppdrag är att Skatteverkets personal utför besök utanför de egna lokalerna för bl.a. kontroller och tillsyn, men också andra typer av besök – i det följande benämnt besök utanför Skatteverkets lokaler.

Skatteverket har olika befogenheter och skyldigheter vid utredningar, kontroll och tillsyn. Många kontroller sker vid skrivbordet, t.ex. merparten av granskningar av inkomna deklarerationer och anmälningar om flytt. I vissa fall krävs dock externt arbete, dvs. sådant som sker utanför Skatteverkets lokaler, t.ex. vid revision eller kontrollbesök på plats i företags verksamhetslokaler, eller vid kontrollbesök hos privatpersoner i samband med bosättningsutredningar.

I sitt arbete utanför de egna lokalerna behöver Skatteverket förhålla sig till de trafikbestämmelser som framförallt finns i trafikförordningen (1998:1276) och i lokala trafikföreskrifter. Personal vid Skatteverkets skattebrottsenhet kan under vissa förutsättningar stanna eller parkera fordon på platser där detta annars är förbjudet, när de gör besök eller vidtar andra åtgärder utanför Skatteverkets lokaler.

Effektiviteten i Skatteverkets verksamhet begränsas av att övrig personal på Skatteverket som gör besök utanför Skatteverkets lokaler måste leta efter parkering eller förflytta sig längre sträckor till fots på grund av långa avstånd mellan t.ex. en besöksadress eller förrättningsplats och tillgänglig parkering. Detta påverkar också effektiviteten i samverkan med de myndigheter som i sina verksamheter har andra möjligheter till framförallt parkering än Skatteverkets personal.

Det finns i samband med vissa besök utanför Skatteverkets lokaler förhöjda risker kopplade till omgivningen eller till individen som ska kontrolleras. Det kan innebära en säkerhetsrisk för Skatteverkets personal om de behöver parkera långt bort från t.ex. en förrättningsplats. I vissa fall kan denna säkerhetsrisk medföra att besök och kontroller inte kan genomföras. Detta har aktualiserat frågan om att utöka möjligheten så att all personal hos Skatteverket som utför besök utanför Skatteverkets lokaler får stanna eller parkera på platser där detta annars är förbjudet.

2.2 Trafikförordningen

Trafikförordningen innehåller bestämmelser för trafik på väg och i terräng. I tredje kapitlet finns bestämmelser bl.a. om inskränkningar i rätten att stanna eller parkera fordon. Dessa kompletteras av lokala trafikföreskrifter.

I 11 kap. 9 § trafikförordningen ges ett antal framförallt yrkes- och tjänsteutövare möjlighet att stanna eller parkera fordon på platser där detta annars är förbjudet. Undantagen gäller bl.a. tjänsteutövande polisman, yrkesutövande personal vid Skatteverkets skattebrottsenhet, och yrkesutövande personal vid Kronofogdemyndigheten när de vidtar verkställighets- och delgivningsåtgärder.

Förbudet mot att stanna eller parkera för vilka undantagen gäller avser bl.a. körfält och hållplatser för fordon i linjetrafik, huvudleder och gågator samt vid förbud som meddelats genom lokala trafikföreskrifter.

Undantagen gäller endast om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas.

2.3 Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

Skatteverket ansvarar för frågor om folkbokföring. Uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder (2 § förordning med instruktion för Skatteverket).

I stor utsträckning bygger uppgifterna i folkbokföringen om personers bosättning på de uppgifter enskilda lämnar i egna anmälningar om flytt. I andra fall får Skatteverket indikationer på att en persons folkbokföring är felaktig på annat sätt, t.ex. genom underrättelser från andra myndigheter eller enskilda.

2.3.1 Bosättningsrelaterade fel i folkbokföringen

En typ av fel som kan förekomma i folkbokföringen är bosättningsrelaterade fel. Detta är fel som innebär att personer inte är folkbokförda där de faktiskt är att anse som bosatta i folkbokföringslagens mening (se 7 § folkbokföringslagen [1991:481], förkortad FOL).

Ett av de mål för Skatteverkets verksamhet som regeringen satt upp i regleringsbrevet för Skatteverket för 2023 (Fi2022/03445), men även för tidigare år, är att uppgifterna i folkbokföringen ska hålla en hög kvalitet och folkbokföringsfelet ska vara så litet som möjligt. Folkbokföringsfelet bedömdes för 2020 vara 1,9 procent av Sveriges befolkning, varav felaktig adress, dvs. bosättningsrelaterade fel, är den vanligaste feltypen (cirka 109 000 individer). Detta är en minskning jämfört med den skattning som gjordes 2019 i SCB:s rapport Folkbokföringsfelet – En metodrapport om skattning av överteckning, underteckning och fel folkbokföringsadress (dnr A2022/4407).

Riksrevisionen har i sin rapport Folkbokföring – ett kvalitetsarbete i uppförsbacke (RiR 2017:23, s. 28) konstaterat att konsekvenserna av bosättningsrelaterade fel i folkbokföringen bl.a. handlar om att befolkningsstatistiken för vissa geografiska områden blir missvisande samt att bidragsutbetalningar och beskattning sker på felaktiga grunder. Folkbokföringen är första steget för att få tillgång till välfärdssystemet – handläggaren hos de utbetalande myndigheterna förlitar sig på uppgifterna i folkbokföringen.

Utredningen om organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet mot välfärden har i sitt betänkande Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37, s. 25) identifierat riskfaktorer i de mest utsatta systemens regelverk, organisation, rutiner och faktiska tillämpning. En av de mer övergripande risker som utredningen har identifierat är att uppgifter som registreras i folkbokföringsdatabasen inte speglar verkliga förhållanden och att dessa felaktiga uppgifter därefter ligger till grund för beslut om utbetalningar från välfärdssystemen.

2.3.2 Kontrollbesök

I syfte att minska felen i folkbokföringen gör Skatteverket kontroller både i samband med inkomna flyttanmälningar och i efterhand, t.ex. efter underrättelser från

andra myndigheter eller enskilda om misstänkta fel. Flertalet bosättningsutredningar görs från skrivbordet, men Skatteverket har också verktyg för att göra kontroller externt.

Den 1 juli 2018 infördes genom bestämmelsen i 32 a § FOL en befogenhet för Skatteverket att genomföra kontrollbesök i folkbokföringsverksamheten. Kontrollbesök får göras där personen är folkbokförd, har uppgett sig vara folkbokförd eller där det annars finns anledning att anta att hen är bosatt. Möjligheten gavs för att stärka Skatteverkets verktyg för bosättningskontroll i de fall en persons bosättning inte kunnat fastställas på annat sätt (prop. 2017/18:145 s. 111).

Kontrollbesök kan sedan den 1 september 2022 genom en lagändring utföras redan som en första utredningsåtgärd i ett ärende om bosättningskontroll. Det är numera också möjligt att göra kontrollbesök på en fastighet eller i en lägenhet utan anknytning till en bosättningsutredning om en enskild individ (prop. 2021/22:217 s. 17–22).

2.3.3 Uppdrag om förbättrad folkbokföring

Statens budget för 2023 innebar en extra anslagstilldelning för Skatteverket med 75 miljoner kronor för förbättrad folkbokföring. Dessutom aviserade regeringen i budgetpropositionen ytterligare tilldelningar med samma syfte under resten av mandatperioden. Satsningen innebär bl.a. att Skatteverket ska öka såväl antalet kontrollbesök som de förebyggande och kunskapshöjande insatserna i områden där risken för felaktig folkbokföring bedöms vara stor. Arbetet ska genomföras i samverkan med andra statliga myndigheter, kommuner, fastighetsägare samt företrädare för lokalsamhället. Skatteverket genomför under 2023 en utbyggnad av den operativa, handläggande folkbokföringsverksamheten med 140 årsarbetskrafter, samt en kompetenshöjande satsning för kontrollverksamheten.

I Skatteverkets rapport Åtgärder för att förbättra folkbokföringen – Förslag på nationell lägesbild över folkbokförda och andra som finns och verkar i Sverige samt andra åtgärder för att förbättra folkbokföringen (8-231045) redovisas flera metoder för att förbättra folkbokföringen.

2.4 Skatteverkets beskattningsverksamhet

Skatteverket ska fastställa och ta ut skatter, socialavgifter och andra avgifter så att en riktig uppbörd kan säkerställas. Skatteverket ska enligt regleringsbrev för 2023 bidra till att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle och utföra sina uppgifter på ett sätt som är rättssäkert, kostnadseffektivt och enkelt för både allmänhet och företag samt motverka brottslighet. Skillnaden mellan de teoretiskt riktiga och de fastställda beloppen för skatter och avgifter (skattefelet) ska vara så liten som möjligt.

Skatteverkets uppdrag inom verksamhetsområdet beskattning är – förutom att fastställa skatter och avgifter – att tillhandahålla information och service, förebygga och motverka ekonomisk brottslighet och bidra till ett väl fungerande samhälle. Området ska i hög grad bidra till regleringsbrevets mål om att minimera skattefelet (Skatteverkets årsredovisning 2022, , s. 35.).

2.4.1 Revision, kontrollbesök och tillsyn

En del i förutsättningarna för Skatteverket att genomföra det uppdrag som framgår av instruktion och regleringsbrev är de befogenheter till bl.a. kontroll i samband med utredningar som framgår av t.ex. skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad

SFL. Flertalet utredningar görs i sin helhet vid skrivbordet, men delar av andra måste genomföras genom besök utanför Skatteverkets lokaler.

Revision

I 41 kap. SFL finns bestämmelser om revision. Delar av en revision kan behöva genomföras i den reviderades verksamhetslokaler (41 kap. 8 § SFL). Om en revision inte kan genomföras på grund av att den reviderade inte medverkar finns dessutom bestämmelser om bevissäkring som ger Skatteverket möjlighet att under vissa förutsättningar utföra revisionen i verksamhetslokalerna utan medverkan av den reviderade (45 kap. 3 § SFL). Det finns ytterligare befogenheter vad gäller bevissäkring, som också innebär besök utanför Skatteverkets lokaler och som omfattas av förslaget, men dessa beskrivs inte närmare här.

Kontrollbesök – personalliggare

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att föra personalliggare eller tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras fullgör sina eventuella skyldigheter. Kontrollbesök får genomföras i verksamhetslokaler eller på byggarbetsplatser (42 kap. 8 § SFL).

Systemet med personalliggare för vissa verksamheter infördes den 1 januari 2007. Syftet med reglerna är att motverka förekomsten av svartarbete och främja en sundare konkurrens. Regeringen menade att det behövdes en enkel och resurssnål kontrollform som i hög grad tar sikte på att rutinmässigt kontrollera de verksamma personerna på en arbetsplats. Skatteverket skulle genom det nya kontrollsystemet få bättre möjligheter att upptäcka svartarbete (prop. 2005/06:169 s. 33–35).

De oannonserade kontrollbesöken har därefter ansetts vara en viktig del i kontrollsystemet och har successivt utökats. Bestämmelser om personalliggare på byggarbetsplatser infördes 2016 för att främja en sund konkurrens inom byggbranschen (prop. 2014/15:6 s. 38). I samband med ytterligare en utökning av skyldigheten att ha personalliggare till fler verksamheter anförde regeringen att skyldigheten har en allmänpreventiv effekt och utgör en åtgärd för att rätt uppgifter ska lämnas till Skatteverket och för Skatteverkets kontrollverksamhet i syfte att säkra ett korrekt uttag av skatter och avgifter (prop. 2017/18:82 s. 21).

Från och med den 1 januari 2019 ska vissa uppgifter om utbetalda ersättningar för arbete m.m. på individnivå, dvs. per betalningsmottagare, normalt lämnas löpande till Skatteverket i arbetsgivardeklarationen (26 kap. 19 a § SFL). Syftet med det systemet är att minska skattefusk och skatteundandraganden. Skatteverket kan bl.a. jämföra uppgifterna per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationer med uppgifterna i personalliggare. Detta förbättrar förutsättningarna för Skatteverket att besluta om rätt skatter och avgifter (prop. 2016/17:58 s. 43–45).

Kontrollbesök och tillsyn – kassaregister

Skatteverket utövar tillsyn över att den som är eller kan antas vara skyldig att använda kassaregister har kassaregister och att kassaregister som används i en verksamhet uppfyller föreskrivna krav (42 kap. 3 § SFL). Skatteverket har för tillsynen rätt att få tillträde till verksamhetslokaler där den som är eller kan antas vara skyldig att använda kassaregister bedriver verksamhet (42 kap. 4 § SFL).

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att använda kassaregister fullgör sina eventuella skyldigheter. Verket får vid ett sådant besök göra kundräkning, kontrollköp, kvittokontroll och kassainventering. Kontrollbesöket får genomföras i verksamhetslokaler som allmänheten har tillträde till. Kundräkning får även göras på en allmän plats i anslutning till en sådan lokal (42 kap. 6 § SFL).

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att identifiera en person som bedriver eller kan antas bedriva torg- och marknadshandel. Vid ett sådant besök får kontroller göras av godkännande för F-skatt och frågor om verksamheten får ställas (42 kap. 9 § SFL).

Tillsynsbesök görs i syfte att se till att företagen har kassaregister och att dessa uppfyller kraven. Kontrollbesök görs i syfte att kontrollera att kassaregistret används på rätt sätt, t.ex. att samtliga försäljningar registreras och att kunden erbjuds kvitto. Det bakomliggande syftet med bestämmelserna är dock, liksom för bestämmelserna om personalliggare, bl.a. att främja en sundare konkurrens, särskilt i branscher med stor kontanthantering (prop. 2006/07:105 s. 94 och 95).

2.4.2 Myndighetssamverkan inom beskattningsverksamheten

En stor del av Skatteverkets kontrollverksamhet inom beskattningen sker i Skatteverkets egen regi, men i flera fall även inom ramen för myndighetssamverkan. Ett exempel på myndighetssamverkan inom beskattningsområdet är A-krim, som är en myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet.

Besök i verksamhetslokaler i samverkan med andra myndigheter har ökat med anledning av införandet av A-krim. Av regeringens uppdragsbeskrivning (Uppdrag att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan - Regeringsbeslut den 24 februari 2022 A2022/00333, s. 5). framgår bl.a. att arbetslivskriminalitet skapar stort lidande för den enskilda, snedvrider konkurrensen, omsätter stora summor pengar och är en inkomstkälla för organiserad brottslighet. Aktörer som bedriver arbetslivskriminalitet kombinerar ofta regelöverträdelser inom flera områden. Myndigheternas kontrollverksamhet bidrar på ett effektivt sätt till ökad regelefterlevnad och sunda konkurrensvillkor. Antalet kontroller behöver därför enligt regeringen ökas.

Inom Skatteverket bedrivs arbetet i uppdraget A-krim kring myndighetssamverkan huvudsakligen i den befintliga linjeverksamheten inom området som arbetar mot osund konkurrens. Övriga verksamhetsområden inom Skatteverket är också engagerade i arbetet, som insatsen mot organiserad brottslighet och området folkbokföring. Skatteverkets kontrollmöjligheter på fältet inom detta samarbete utgår från lagstiftningen kring kassaregister inom kontanthandeln samt kontroller av personalliggare inom berörda branscher. De brister och felaktigheter som har framkommit vid besöken ligger till grund för att Skatteverket beslutar om kontrollavgifter, tillkommande skatter, avgifter och moms (Återrapportering av regeringsuppdrag – Redovisning av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan, den 16 februari 2023, s. 26).

3 Överväganden och förslag

3.1 Personkretsen som kan stanna eller parkera på platser där detta annars är förbjudet utvidgas

Förslag: All yrkesutövande personal vid Skatteverket får stanna eller parkera ett fordon på platser där det annars är förbjudet om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas.

Skälen för förslaget: Skatteverket har fått ökade anslag och successivt fler verktyg för att kunna förhindra och motverka ekonomisk brottslighet och välfärdsbrottslighet, inom både folkbokförings- och beskattningsområdena. Arbetet med olika former av kontroller av personer och verksamheter utförs inte enbart av Skatteverket på egen hand utan även i samverkan med flera andra myndigheter. Den stora delen av Skatteverkets bidrag i samverkan med andra myndigheter är tillgången till effektiva verktyg som t.ex. kontrollbesök, tillsyn och revision.

Idag får personal vid Skatteverkets skattebrottsenhet under vissa förutsättningar stanna eller parkera fordon på platser där detta annars är förbjudet. Som anges i avsnitt 2.1 anser Skatteverket att samma möjlighet bör finnas även för personal på andra avdelningar och enheter på Skatteverket.

När Skatteverket genomför besök utanför Skatteverkets lokaler är myndighetens personal bundna vid trafikförordningens bestämmelser om att parkera på anvisade parkeringsplatser. Det innebär att Skatteverkets personal, som inte tillhör skattebrottsenheten, kan bli tvungna att parkera långt från platsen för t.ex. en förrättning, eller ägna tid åt att leta efter parkering. I de fall en sådan situation uppstår, tar åtgärden längre tid än om det hade varit möjligt att parkera nära förrättningsplatsen. I de fall personalen hamnar i en riskfylld situation i samband med t.ex. ett kontrollbesök är det svårare att fly situationen om bilen är parkerad långt bort.

Skatteverket anser mot denna bakgrund att undantaget från vissa bestämmelser om förbud mot att stanna eller parkera i trafikförordningen ska utvidgas avseende samtlig personal. All personal på Skatteverket ska i sin yrkesutövning ha samma möjligheter att stanna eller parkera fordon när omständigheterna kräver det. Genom att utöka undantaget från trafikförordningens förbud mot att stanna eller parkera på vissa platser för all personal som utför besök utanför Skatteverkets lokaler skulle Skatteverkets arbete kunna utföras på ett effektivare och säkrare sätt.

Med anledning av detta föreslås det att all yrkesutövande personal på Skatteverket ska få möjlighet att stanna eller parkera fordon på platser där det annars är förbjudet. Det innebär dock inte att personalen alltid ska eller kan använda den möjligheten. Enligt 11 kap. 9 § andra stycket trafikförordningen gäller undantaget endast om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas. Skatteverket föreslår inte några ändringar av den bestämmelsen. Det innebär att Skatteverkets personal behöver bedöma dessa förutsättningar varje gång det är aktuellt att stanna eller parkera ett fordon på en plats där det annars är förbjudet.

Den utökade befogenheten att stanna eller parkera där detta annars är förbjudet är tänkt att användas när Skatteverket utför bl.a. kontrollåtgärder och besök hos enskilda och omständigheterna kring besöket eller kontrollen kräver det.

Förslaget skulle medföra att Skatteverket kan arbeta mer effektivt med att minska folkbokförings- och skattefelet, samt i förlängningen bidra till brottsbekämpning och motverka felaktiga utbetalningar från välfärden. I det följande

redovisas på vilket sätt förslaget skulle bidra till att Skatteverkets arbete i olika verksamheter kan utföras på ett effektivare och säkrare sätt.

Folkbokföringsverksamheten

Syftet med reglerna om kontrollbesök i folkbokföringsverksamheten är att Skatteverket, i de fall det behövs, ska kunna utföra bättre bosättningskontroller. Bosättningskontroll är en viktig del i Skatteverkets utförande av uppdraget att ansvara för frågor om folkbokföring och därigenom se till att uppgifterna i folkbokföringen bl.a. speglar befolkningens bosättning. Regeringen har både i Skatteverkets regleringsbrev för 2023 och i folkräkningsuppdraget (se avsnitt 2.3.3), tagit upp frågan om bosättningskontroller och den viktiga del som kontrollbesöken utgör i arbetet mot bl.a. välfärdsbrottslighet.

Lagstiftningen gällande kontrollbesök inom folkbokföringsverksamheten trädde i kraft den 1 juli 2018 och befogenheten utökades genom en lagändring den 1 september 2022. Under 2019 genomförde folkbokföringsverksamheten 50 kontrollbesök, under 2020 och 2021 endast ett fåtal med anledning av utbrottet av sjukdomen covid-19, och under 2022 drygt 300 besök (Skatteverkets årsredovisningar 2019 s. 69 och 2020 s. 72). Skatteverket har översiktligt uppskattat antalet kontrollbesök som ska genomföras under 2023 till cirka 3 000 stycken. Besöken genomförs både av Skatteverket enskilt, men också i samverkan med andra myndigheter. Antalet kontrollbesök har alltså ökat med utökade befogenheter och förväntas öka ytterligare, bl.a. med anledning av tidigare nämnda folkräkningsuppdrag. Regeringen har även i regleringsbrevet för 2023 gett Skatteverket i uppdrag att öka antalet bosättningskontroller initierade mot bakgrund av underrättelser från bl.a. Migrationsverket och Polismyndigheten.

En effektivisering av möjligheten att använda kontrollbesök i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet är en viktig förutsättning för att kunna genomföra fler bosättningskontroller. Genom att möjliggöra för Skatteverkets personal att i samband med kontrollbesök stanna eller parkera närmare aktuella förrättningsplatser kan en sådan effektivisering ske på ett enkelt och resurssnålt sätt. Tidsåtgången per besök skulle minska vilket i sin tur leder till att de positiva effekterna av den externa kontrollverksamheten blir större. Detta skulle gynna både Skatteverkets eget arbete men även arbetet i samverkan med andra myndigheter. I förlängningen förväntas följden bli en ökad kvalitet på uppgifterna i folkbokföringsdatabasen, vilket är till nytta för andra myndigheter liksom samhället i stort.

Beskattningsverksamheten

Inom beskattningsverksamheten finns ett antal verktyg som kräver besök utanför Skatteverkets lokaler, t.ex. revision i vissa fall, kontroller av personalliggare och kassaregister, men även tillsyn och tvångsåtgärden bevissäkring. Syftet med revision är bl.a. att kontrollera att uppgiftsskyldigheten enligt skatteförfarandelagen följs av den reviderade. Syftet med reglerna om kontroller av personalliggare och kassaregister är bl.a. att motverka skattefusk, osund konkurrens och svart arbetskraft.

Under 2022 genomfördes drygt 8 000 kassaregister- och kontrollbesök och knappt 2 000 revisioner, en ökning i förhållande till 2021, men på ungefär samma nivå som 2020 (Skatteverkets årsredovisning 2022 s 185). Under 2022 genomfördes knappt 2 600 arbetsplatskontroller i myndighetssamverkan. Med stöd av bestämmelserna om personalliggare och kassaregister har Skatteverket samma år

kontrollerat närmare 1 900 företag och fattat beslut om kontrollavgifter för 31 procent av dessa. Kontrollerna har i sin tur gett uppslag för fortsatta skatteutredningar och utredningar som berör felaktig folkbokföring (Skatteverkets årsredovisning 2022 s. 61). Skatteverkets revisioner har under 2022 särskilt inriktat sig på att upptäcka och anmäla brott, vilket har lett till att antalet brottsanmälningar ökat under året (Skatteverkets årsredovisning s. 14 och 45).

Det är visat att Skatteverkets kontroller ger effekt. Om fler besök och kontroller kan genomföras är det troligt att effekterna skulle bli än större. Detta skulle gynna både Skatteverkets eget arbete, men även arbetet i samverkan med andra myndigheter. En effektivisering av Skatteverkets arbete med besök utanför de egna lokalerna skulle även ge bättre förutsättningar för Skatteverket att bidra till arbetet kring t.ex. A-krim och det finns anledning att förutsätta att för staten kostsamt fusk med individuppgifter skulle kunna upptäckas med hjälp av effektivare kontroller av personalliggare.

Liksom för kontroller inom folkbokföringsverksamheten skulle ett möjliggörande av parkering närmare platsen för ett besök utanför Skatteverkets lokaler utgöra en enkel effektivisering och samtidigt i förlängningen medföra positiva effekter för skattefelet.

Övrig verksamhet

Förslaget avser även besök utanför Skatteverkets lokaler som genomförs med stöd av annan lagstiftning än ovan beskrivna enligt skatteförfarandelagen och folkbokföringslagen. Det avser bl.a. besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), punktskattebesök enligt lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, kontrollbesök enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och sådan tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622) som utförs av Skatteverket.

Någon ändring av den gällande befogenheten för Skatteverkets skattebrottsenhet är inte avsedd.

Säkerhet i samband med besök utanför Skatteverkets lokaler

Det innebär i vissa fall en säkerhetsrisk för Skatteverkets personal när besök genomförs utanför Skatteverkets lokaler. Vissa besök utanför Skatteverkets lokaler sker i områden och miljöer där myndighetspersoner inte alltid är välkomna och i andra fall kan den person som ska kontrolleras motsätta sig detta trots att samverkan är en förutsättning för kontrollen. Regeringens uttalade uppdrag inom ramen för folkräkningsuppdraget är att öka antalet kontroller i s.k. utsatta områden vilket ger anledning att anta att antalet sådana mer riskfyllda besök kan komma att öka.

Problemet med hot, våld och trakasserier mot offentliganställda uppmärksammas i regeringens kommittédirektiv Åtgärder för att minska offentliganställdas utsatthet (dir. 2022:31). Uppdraget gäller bl.a. att utreda och lämna förslag på minskad exponering av offentliganställdas namn, utreda och lämna förslag på starkare skydd för uppgifter om offentliganställda samt utreda och lämna vissa förslag inom det straffrättsliga området. Man uttalar där bl.a. att våld, hot och trakasserier mot offentliganställda kan få betydande konsekvenser för den enskilde och är i förlängningen angrepp även på det demokratiska systemet. Det är mycket allvarligt om gärningarna leder till att en tjänsteman agerar på något annat sätt än som föreskrivs i författning. Då hotas såväl grundläggande principer om

likabehandling och rättssäkerhet som effektiviteten i den offentliga verksamheten. Uppdraget ska redovisas senast den 1 januari 2024.

Inför varje besök utanför Skatteverkets lokaler görs en riskbedömning för att bedöma om och hur arbetet ska kunna genomföras på ett säkert sätt. Riskbedömningen kan leda fram till att ett besök inte kan genomföras på ett säkert sätt vilket medför att besöket riskerar att inte heller blir av. Riskbedömningen genomförs både när Skatteverket utför egna besök, men också vid samverkan med andra myndigheter.

I dessa sammanhang är bilen den yrkesutövande personalens arbetsredskap och ses som en förutsättning för att kunna lämna en plats snabbt om en hotfull situation uppstår. En möjlighet för Skatteverkets personal att i samband med besök utanför Skatteverkets lokaler i större utsträckning parkera närmare t.ex. förrättnings- och besöksplatser skulle öka säkerheten kring besöken. Detta medför i sin tur att fler kontroller faktiskt kan genomföras.

Förordningsförslag

Förslaget medför ändringar i 11 kap. 9 § trafikförordningen.

3.2 Ikraftträdandebestämmelser

Förslag: Den föreslagna bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Skälen för förslaget: Skatteverket anser att det är lämpligt att den föreslagna förordningsändringen träder i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 januari 2024.

4 Konsekvensanalys

4.1 Sammanfattning

När Skatteverket genomför besök utanför de egna lokalerna är myndighetens personal bundna vid trafikförordningens bestämmelser om att parkera på anvisade parkeringsplatser. Det innebär att Skatteverkets personal kan bli tvungna att parkera långt från platsen för besöket, eller ägna tid åt att leta efter parkering. I de fall en sådan situation uppstår, tar åtgärden längre tid än om det hade varit möjligt att parkera nära platsen för besöket. I de fall Skatteverkets personal hamnar i en riskfylld situation i samband med t.ex. ett kontrollbesök är det svårare att fly situationen om bilen är parkerad långt bort.

Skatteverket föreslår ett undantag i trafikförordningen som möjliggör för all personal vid Skatteverket att i sin yrkesutövning stanna eller parkera fordon på platser där det annars är förbjudet.

Förslaget är viktigt för Skatteverket, men förväntas inte ge några offentligfinansiella effekter. Andra effekter förväntas vara av mindre grad.

4.2 Syfte, alternativa lösningar och effekter av utebliven ändring

Syftet med förslaget är att effektivisera Skatteverkets arbete med kontroller m.m. inom både folkbokförings- som beskattningsverksamheterna, samt att de av Skatteverkets personal som utför externa kontroller inom såväl folkbokföringsverksamheten som beskattningsverksamheten ska få en säkrare arbetsmiljö.

Någon alternativ lösning bedöms inte finnas. Om förslaget inte genomförs kvarstår rådande situation.

4.3 Offentligfinansiella effekter

Förslaget påverkar inga skattebaser, skattesatser eller avgifter, och leder därmed inte till några offentligfinansiella effekter.

4.4 Effekter för företag och enskilda

Förslaget innebär inte några effekter för företag eller enskilda.

4.5 Effekter för Skatteverket

Förslaget antas medföra effektivitetsvinster i form av tidsbesparing då Skatteverkets personal inte behöver leta parkering eller parkera långt ifrån platsen för t.ex. kontrollbesöket. Den totala effektivitetsvinsten är dock inte möjlig att kvantifiera då data saknas.

Förslaget väntas även öka säkerheten vid besökt utanför Skatteverkets lokaler med höjd risk eftersom berörda personal får bättre möjlighet att kunna avlägsna sig från hotfulla situationer. Det kan förväntas att förslaget underlättar Skatteverkets arbete för bättre regelefterlevnad då förslaget stärker Skatteverkets kontrollmöjligheter avseende uppgifter i folkbokföringsdatabasen och fler oegentligheter gällande exempelvis personalliggare och kassaregister kan upptäckas.

4.6 Effekter på brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet

Förslaget väntas inte ha någon direkt påverkan på brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet.

4.7 Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

De effektivitetsvinster i form av tidsbesparing som förslaget antas medföra för Skatteverket kan ha en positiv påverkan för de myndigheter som Skatteverket samverkar med gällande kontrollbesök bl.a. i tidigare nämnda A-krim. Detta då medarbetarna från de berörda myndigheterna inte behöver vänta på Skatteverkets personal, utan samverkansarbetet sker utifrån mer lika möjligheter.

4.8 Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha någon påverkan på det kommunala självstyret, arbetet inom regionerna, sysselsättningen och offentlig service i olika delar av landet, jämställdhet, integrationen, inkomstfördelning eller miljö. Några samhällsekonomiska effekter eller fördelningseffekter kan inte heller ses.

Förslaget bedöms vara förenligt med EU-rätten.